

ผลของการกระทำและความรับผิดชอบในทางอาญา

นางสาวปรานี เศรษฐินนิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2528

ISBN 974-564-642-3

I1649729b

010706

ACTIONS AND CONSEQUENCE IN CRIMINAL LAW

MISS. PRANEE SETHACHINTANIN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการกระทำและความรับผิดชอบในทางอาญา

โดย

นางสาวปรานี เสรีจินตนิน

ภาควิชา

นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์วระพงษ์ บุญโญภาส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์มรุธา วัฒนะชีวะกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบุญ)

..... กรรมการ

(อาจารย์เรวัต ฉ่ำเฉลิม)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์วระพงษ์ บุญโญภาส)

..... อาจารย์ที่ปรึกษารวม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มรุธา วัฒนะชีวะกุล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ข้อนิติศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

ภาควิชา

ปีการศึกษา

ผลของการกระทำ และความรับผิดชอบในทางอาญา

นางสาวปราณี เสฐจินตนิ

รองศาสตราจารย์วระพงษ์ บุญโณภาส

ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัชนะชีวะกุล

นิติศาสตร์

2527

บทคัดย่อ

เมื่อมีการกระทำของบุคคลเกิดขึ้นอาจมีผลมากมายจนเหลือวิสัยจะนับได้ และถ้าจะค้นคว้าสืบสาวหาผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นแล้ว ย่อมต้องใช้ความเพียรและเวลา ไม่มีที่สิ้นสุด กฎหมายประสงค์จะรักษามลประโยชน์ของบุคคลด้วยความระมัดระวังอย่าง ที่สุดผู้ที่ต้องเสียประโยชน์กฎหมายก็ให้สิทธิ ผู้ที่ทำได้เสียประโยชน์บังคับให้มีหน้าที่ ต่อผู้ที่ตนทำให้เสียประโยชน์ แต่เห็นได้ว่าไม่เป็นการยุติธรรมที่จะให้คนหนึ่งต้องรับผิดชอบ ในผลทุกอย่างอันหนึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำของตน จำต้องจำกัดผลแก่เท่าที่เห็นว่า เป็นการสมควรจะเอาผิดแก่ผู้กระทำได้ โดยเฉพาะเมื่อเป็นการกระทำความผิดอาญา ซึ่งทำให้บุคคลต้องรับผิดชอบในผลแห่งการกระทำนั้นแล้ว จึงต้องมีกรณีหาสาเหตุ แห่งผลนั้น และต้องพิจารณาหาว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างการกระทำและผลนั้น หรือไม่ การบังคับโทษแก่บุคคลจะต้องเป็นการลงโทษเฉพาะบุคคลที่ต้องรับผิดชอบใน ผลอันเนื่องมาจากการกระทำของเขาเท่านั้น ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบในผลที่เกิด โดยไม่ มีความสัมพันธ์หรือห่างไกลจากการกระทำของเขา ทั้งนี้บทบัญญัติสำคัญและนำมาใช้ มากที่สุดในการวินิจฉัยคดี คือ

1. ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนโซ่ มีหลักอยู่ว่า แมผล ที่เกิดขึ้นจะเกิดจากเหตุหลายเหตุ ถ้าเหตุหนึ่งเกิดจากการกระทำของจำเลย จำเลย จะต้องรับผิดชอบในผล คือ ความตาย บาดเจ็บ ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่าง ๆ นั้น ไม่ว่า ความเสียหายจะมีมากมายเพียงใด เพราะถ้าไม่มีการกระทำของจำเลย ผลเสียหาย เช่นนั้นย่อมจะไม่เกิดขึ้น ทฤษฎีนี้สอดคล้องที่เป็นหลักตรงกับความจริงตามธรรมชาติ ซึ่ง ทำให้วินิจฉัยได้ง่ายว่าผลเสียหายเกิดขึ้นจากการกระทำของจำเลยหรือไม่ โดย พิจารณาแต่เพียงว่า ถ้าไม่มีการกระทำของจำเลยจะเกิดผลขึ้นเช่นนั้นหรือไม่ ถ้าตอบ ว่าไม่เกิดก็แสดงว่าผลเกิดจากการกระทำของจำเลย

2. ทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสม มีหลักอยู่ว่า บรรดาเหตุทั้งหลายก่อให้เกิด
 เกิดผลเสียหายนั้น ผู้กระทำจะทรงรับผิดชอบเฉพาะเหตุที่ตามปกติยอมก่อให้เกิดผลเช่นนั้น
 ขึ้น ความเสียหายนอกเหนือจากนั้น แม้จะเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของจำเลย
 จำเลยไม่ทรงรับผิดชอบ ทฤษฎีนี้เทียบได้กับมาตรา 63 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่ง
 บัญญัติว่า "ถ้าผลของการกระทำความผิดใดทำให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบต่อโทษหนักขึ้น ผลของ
 การกระทำความผิดนั้นต้องเป็นผลที่ตามธรรมดายอมเกิดขึ้นได้"

การใช้ทฤษฎีร่วมกัน ทฤษฎีทั้งสองทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นต่างมีทั้งข้อดีและ
 ข้อเสีย กล่าวคือ ทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุใหญ่ประโยชน์แก่ผู้เสียหายมากกว่าทฤษฎี
 มูลเหตุเหมาะสม แต่อาจทำให้จำเลยต้องรับผิดชอบมากเกินไป โดยไม่มีขอบเขตจำกัด
 ดังนั้น จึงมีการนำหลักจากสองทฤษฎีนี้มาใช้ร่วมกัน โดยนำทฤษฎีความเท่ากันแห่งเหตุ
 หรือทฤษฎีเงื่อนไขมาใช้ในตอนแรกแล้วนำทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมมาใช้ในตอนปลาย
 กล่าวคือ จะดูผลที่เกิดขึ้นเป็นเรื่อง ๆ ว่าผลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นเพราะเหตุ-
 แรกเหตุเดียวหรือมีเหตุอื่นแทรกซ้อนเข้าไปด้วย ถ้าปรากฏว่ามีเหตุอื่นแทรกซ้อนจน
 กระทั่งเหตุแรกหมดความสำคัญลง เช่นถือว่า ผลที่เกิดขึ้นต่อ ๆ ไปนั้น ผู้ก่อเหตุแรก
 ไม่ทรงรับผิดชอบ คงรับผิดชอบเฉพาะเหตุที่ตนเป็นผู้ก่อขึ้นเท่านั้น โดยถือว่าความสัมพันธ์
 ระหว่างการกระทำกับผลของการกระทำ หรือความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผลขาดตอนลง

หลักที่ใช้ในศาลไทย พอสรุปได้จากแนววินิจฉัยของศาลฎีกาได้ว่า ความตาย
 หรือความเสียหายคงเป็นผลโดยตรงของการกระทำ ต้องไม่ไกลกว่าเหตุ ที่ว่าเป็นผล
 โดยตรงของการกระทำ หมายถึง หลักความเท่ากันแห่งเหตุหรือทฤษฎีเงื่อนไข
 ส่วนที่ว่าไม่ไกลกว่าเหตุ หมายความว่า ไม่มีเหตุแทรกซ้อนหรือเหตุแทรกซ้อนเข้ามาทำให้
 ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุกับผลขาดตอนลง

ทฤษฎีเหมาะสมและทฤษฎีเงื่อนไข เป็นทฤษฎีที่มีการนำมาใช้มากที่สุด
 ในการวินิจฉัยคดี ตามหลักในกฎหมายอาญาแล้วมีมาตราที่เกี่ยวข้อง คือ มาตรา 63
 ซึ่งเทียบได้กับเรื่องของทฤษฎีมูลเหตุเหมาะสมว่า การกระทำของผู้กระทำเป็นผล
 ธรรมดาที่เกิดจากการกระทำหรือไม่ต้องแยกมองเป็น 2 นัย กล่าวคือ

1. ในแง่อัตวิสัย (subjective) คือ การที่ผู้กระทำสามารถ
 อาจเห็นผลได้หรือไม่ หากไม่สามารถจะมองเห็นโลกไม่ใช่ผลธรรมดา แยกการคิด
 เช่นนี้อาจกลายเป็นการกระทำโดยเจตนาได้ เพราะเป็นการกระทำโดยรู้ข้อเท็จจริง
 ว่าจะเกิดผลอย่างไรขึ้น และเมื่อผู้กระทำรู้ถึงขอบพร้อมของผู้ตายแล้วยังขึ้นทำลง
 บุคคลโดยทั่ว ๆ ไป ก็ย่อมเห็นได้ว่าเป็นผลธรรมดาที่เกิดขึ้นจากการกระทำแก่บุคคล
 ที่อยู่ในสภาพเช่นนั้น

2. ในแง่ภาวะวิสัย (objective) กล่าวคือ ผู้กระทำอาจมองไม่เห็น
 ว่าการกระทำของตนจะส่งผลเช่นใด แต่ผู้กระทำควรจะทราบได้ การวินิจฉัยเช่นนี้
 ต้องอาศัยความนึกคิดของบุคคลผู้มีความรู้และความชัดเจนแห่งชีวิตปานกลาง ที่เรียกว่า
 วิทยุชนเป็นหลักกว่า นอกจากพฤติการณ์ที่ผู้กระทำใด ๆ แล้ว ยังควรรู้อถึงพฤติการณ์
 อื่นใดอีกบ้าง และพฤติการณ์ที่ควรรู้อเช่นนั้นผลที่เป็นปกติควรเป็นอย่างไรที่เกิดขึ้นหรือไม่
 การเห็นผลดังกล่าวนี้จึงตรงกับหลักในมาตรา 63 หมายถึง เป็นการพิจารณาในแง่
 ของการกระทำว่า การกระทำนั้น ๆ ใดก่อให้เกิดผลเช่นนั้นมาหลายครั้งแล้ว จน
 กระทั่งผู้กระทำเองหรือบุคคลโดยทั่ว ๆ ไปที่วิทยุชนค่อนข้างแน่ใจได้ว่า ถ้ามีการ
 กระทำเช่นนั้นอีกก็จะมีผลอย่างนั้นเกิดขึ้นอีก อันเป็นการคาดเห็นได้ ตามความรู้
 โดยปกติของบุคคลทั่ว ๆ ไป เหตุที่ผู้กระทำกระทำลงจะเหมาะสมกับผลที่เกิดขึ้น
 หรือไม่ ตามทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม กล่าวคือ ถ้าวิทยุชนหรือบุคคลทั่ว ๆ ไป สามารถ
 คาดเห็นได้จึงจะสมควรลงโทษผู้กระทำในผลที่ เขาอกชนตนเอง

ฉะนั้น ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลเป็นเรื่องมีราย-
 ละเอียดยกแนวความคิด เนื้อหาสาระมาก จึงไม่ใช่เรื่องที่จะให้กระทำได้โดยการ
 บัญญัติเป็นกฎหมายให้ระหัดรัคตามลักษณะของประมวลกฎหมาย และเป็นเรื่องที่ทำ
 ขอบุติแน่นอนไม่ได้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป สิ่งที่มีว่าสำคัญที่สุดสำหรับ
 ผู้ศึกษาค้นคว้ากฎหมาย ผู้ใช้กฎหมายจะกระทำเพื่อให้เป็นมาตรการทางกฎหมายใน
 การกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบทางอาญาได้ ก็คือการนำแนวความคิดทฤษฎีต่าง ๆ

มาใช้ให้เหมาะสมกับเรื่อง และกำหนดตัวผู้ที่ต้องรับผิดชอบในผลเสียหายที่เกิดขึ้น
ให้โทษทัณฑ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล จึงมีขึ้นเพื่อพิจารณาผล
ของการกระทำให้เกิดความสมดุลในความรับผิดชอบของบุคคล กับความเสียหาย
ที่เกิดขึ้นไม่ให้กว้างหรือแคบเกินไป จนผู้กระทำหลุดพ้นความรับผิดชอบไปหมด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Action an Consequence in Criminal Law
Name Miss. Pranee Sethachintanin
Thesis Advisor Associate Professor Viraphong Boonyobhas
 Assistant Professor Murata Wattanachivakul
Department Law
Accademic Year 1984

Abstract

When there is action it may consist of various consequences and if someone wishes to know their causes it will take both effort and time. As the matter of fact the nature of law is to protect every persons as much as possible and if he is aggrieved he can have his remedy by the law against the culprit. But it can be said that liability for all consequences are unjustice because it should be limited only specific consequence especially in criminal liability and causation in such offence is very necessary. However, a person shall be punished for any act done by him if he has responsibility in his consequence. In contrary he shall not be punished if there is no causation or it is remote cause. There are two substantial theories of causation involved they are

1. Theory of equivalence of causes or theory of conditional factors - the principle of this theory is that if there are various consequences difference cause of actions and one of them is really defendant's action, the defendant in such case will have liability on the death, injury or damage that occurred because if there is no such action from the defendant there will not have that consequence or "causa sine qua non" This theory has simple rule according to "law of nature" which can be easily used and only defendant's consequence is needed to consider the guilt.

2. Theory of adequate cause - the principle of this theory is that among various causes which produce consequences the defendant should have liability on such cause of ordinary consequence. Other causes even if they are direct cause the performer will not have liability. This theory can be compared with Section 63 of the Thai Penal Code which stated that "If the consequence of the commission of any offence causes the offender to receive graver punishment such consequence must be that which may ordinarily occur"

The combination of two theories - the said two theories have both good and weak points because "theory of equivalence of causes" gives more benefit to the injured

person than "theory of adequate cause" but the former make more liability to the defendant than the latter. So it is better to combine these two theories by using "the theory of conditional factors" at the beginning of the case and use "the theory of adequate cause" finally. The problem of using these two theories together is first of all it will have to consider whether the consequence is the direct cause of the action and if there is any intervening cause which reduces the power of the first action, in this case the first performer will not have liability for such consequence or we can hold that there is no causation in this situation.

Following to the Thai court, it can assume from the decisions of the Supreme Court that the consequence must be the direct cause of the action and it must not be the remote cause. The meaning of "direct cause" which explained by the Supreme Court is that there will not have intervening cause in the action and consequence for that cause of action.

Both theories are mostly used in the decision of Thai court and Section 63 of the Thai Penal Code can be compared with theory of adequate cause. To point out the consequence whether it may ordinarily occur in two different aspects they are ;

(1) In the mean of "subjective" - it will have to consider that whether the performer contemplate for such action if not, it does not ordinarily occur but it usually confuses with "intent" in criminal liability.

(2) In the mean of "objective" the performer of action may not contemplate to his action for consequence but he should expect it. To judge this action we must held the opinion of the reasonable person in that situation. Such expectation can apply with Section 63 of the Thai Penal Code which means that reasonable person can realize whether it is adequate cause of action if it is so the performer must have liability on it.

Therefore, the cause of action and consequence processes many points of view so it is impossible to enact law in every subjects. The most important for all lawyers in finding the measure to limit the scope of criminal liability is to use the right theory for the right criminal liability.

กิติกรรมประกาศ

ในการค้นคว้าวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ
รองศาสตราจารย์วระพงษ์ บุญโยภาส เป็นอย่างยิ่งที่กรุณาแนะนำให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่องนี้ และไต่สละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ควบคุม การทำวิทยานิพนธ์
ตลอดจนได้ให้ความอนุเคราะห์ทั้งในคำตำรา การค้นคว้า และให้คำแนะนำอันมีค่า
แก่ผู้เขียนตั้งแต่เริ่มค้นจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์มูรธา วัฒนะชีวะกุล ที่กรุณา
รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษารวม ซึ่งให้คำแนะนำ แนวความคิด ในการจัดทำเค้าโครง
วิทยานิพนธ์ และควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์เรวัต นาเฉลิม ที่ได้ตรวจแก้และแนะนำ
เกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ เป็นอย่างดี อาจารย์เข้มชัย ชูติวงศ์ ที่กรุณาแนะนำทางวิชาการ
อนุเคราะห์ในคำตำรา อาจารย์จรัญ ภักดีนากุล ที่ให้คำแนะนำ และให้ชื่อภาษาอังกฤษ
สำหรับหัวข้อวิทยานิพนธ์นี้ ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ผู้สอบเค้าโครงและ
วิทยานิพนธ์ทุกท่าน และผู้ช่วยศาสตราจารย์สุผานิต มั่นสุข ที่ติดตามการเรียน การสอบ
ตั้งแต่ขอเขียนจนกระทั่งสอบวิทยานิพนธ์ภายในกำหนดเวลา ขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ
น้อง ๆ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ ทุกท่าน ที่ช่วยเป็นกำลังใจในการเขียน
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากมีคุณค่า และประโยชน์ในการศึกษา
วิชานิติศาสตร์อยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแด่ท่านอาจารย์ทั้งปวงที่
ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ข้าพเจ้า ส่วนขอภพรองใด ๆ อันจะพึงมีใน
วิทยานิพนธ์นี้ข้าพเจ้าขอมอบรับแต่ผู้เดียว

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัยโดยย่อ	3
ทฤษฎีและแนวความคิดที่จะนำมาใช้ในถาวรวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
2. ความหมายของผลการกระทำในทางอาญา	5
ความจำเป็นในการศึกษา หลักเกณฑ์ความสัมพันธ์	
ระหว่างการกระทำและผล	5
ความเป็นมาของหลักเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่าง	
การกระทำและผลในประเทศไทย	9
ความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล	18
ความหมายของผลการกระทำ	32
3. ลักษณะของผลการกระทำและความรับผิดชอบในทางอาญา	38
ความหมายของการกระทำ	39
ลักษณะของผลการกระทำ	59
ข้อสันนิษฐานเจตนาผิด	62
ลักษณะของผลในความผิดเจตนาผิด	64
ความผิดทางอาญาที่เอาผลมาพิจารณาถ้าไม่เกิดผล	
เป็นเรื่องการพยายามกระทำผิด	66
ความผิดทางอาญาที่เอาผลมาพิจารณา ถ้าไม่เกิดผล	
ก็ถือว่าขาดองค์ประกอบความผิด	67
ความผิดทางอาญาประเภทที่ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น	70

นโยบายการลงโทษทางอาญากับความล้มเหลวระหว่าง	
การกระทำและผล	72
4. วิวัฒนาการ และแนวความคิดเกี่ยวกับผลของการกระทำ	
และความรับผิดชอบ	84
ทฤษฎีเงื่อนไข	91
ทฤษฎีเหตุที่เหมาะสม	101
ความล้มเหลวระหว่างการกระทำและผลสุดหุคหุคดง	113
กรณีไม่ของรับผิดชอบ	121
5. ผลของการกระทำกับการวินิจฉัยความรับผิดชอบทางอาญา	130
ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย	132
ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุใหญ่อื่น	
ถึงแก่ความตาย	135
ความผิดฐานฆาตคนตายโดยไม่เจตนา	141
ผลของการกระทำที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น.....	147
คดีชิงทรัพย์	153
คดีหนวงเห็นยวักกขัง	154
6. ขอสรุป และขอเสนอแนะ	157
บรรณานุกรม	176
ประวัติผู้เขียน	179